

ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรียนรู้สู่การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดที่ 2

รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย

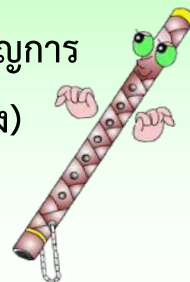

นายสุขสันต์ ฉายาวาศ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนเทศบาล ๑ (วัดทองพุ่มพวง)

สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองสระบุรี

ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติ
เรื่อง เรียนรู้สู่การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดที่ 2 รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย

สอนโดย
นายสุขสันต์ ฉายาวาศ
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนเทศบาล ๑ (วัดทองพุ่มพวง)
สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองสระบุรี
จังหวัดสระบุรี

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรียนรู้สู่การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งหมด 6 ชุด ซึ่งชุดนี้เป็นชุดที่ 2 เรื่อง รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย จัดทำขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยจนนำไปสู่การฝึกทักษะทางดนตรีไทยโดยการฝึกเป่าขลุ่ยเพียงออ เพราะเป็นเครื่องดนตรีไทยที่หาได้ง่ายและราคาถูก นักเรียนสามารถนำมาฝึกปฏิบัติได้ทุกคน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น และเป็นการเติมเต็มตามศักยภาพในการเล่นดนตรีของผู้เรียนให้สูงที่สุด เพราะการเล่นดนตรีไทยเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ก่อให้เกิดความสนุกสนาน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกด้วย ซึ่งผู้เรียน ได้ศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของดนตรีไทยอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีไทย

สุขสันต์ ฉายาวาต

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย	2
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	3
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	5
แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)	6
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	8
ใบงานที่ 1 เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทย	12
ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย	13
ใบงานที่ 2 เรื่อง หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย	17
ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย	18
ใบงานที่ 3 เรื่อง การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย	22
แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)	23
บรรณานุกรม	25
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน	27
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน	28
เฉลยใบงานที่ 1	29
เฉลยใบงานที่ 2	30
เฉลยใบงานที่ 3	31
แบบบันทึกคะแนนชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย	32

คำชี้แจง

1. ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรียนรู้สู่การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้
 - ชุดที่ 1 เรื่อง พื้นฐานการดนตรีไทย
 - ชุดที่ 2 เรื่อง รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย**
 - ชุดที่ 3 เรื่อง วงดนตรีไทยในสังคม
 - ชุดที่ 4 เรื่อง ทักษะพื้นฐานการเป่าขลุ่ยเพียงออ
 - ชุดที่ 5 เรื่อง การฝึกเป่าขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น
 - ชุดที่ 6 เรื่อง เพลงขลุ่ยบรรเลงครั้นเคร่งใจ
2. ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยชุดนี้เป็นชุดที่ 2 เรื่อง รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี รหัสด 21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 แผน เวลา 3 ชั่วโมง
3. ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติชุดนี้ ประกอบด้วย
 - 3.1 คำชี้แจง
 - 3.2 แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย
 - 3.3 คำแนะนำสำหรับนักเรียน
 - 3.4 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3.5 แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
 - 3.6 ใบความรู้ที่ 1-3
 - 3.7 ใบงานที่ 1-3
 - 3.8 เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
 - 3.9 เฉลยใบงานที่ 1-3
 - 3.10 แบบบันทึกคะแนนชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย
4. ผู้ใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยควรศึกษาคำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยก่อนใช้ทุกครั้ง

แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย
ชุดที่ 2 รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรียนรู้สู่การบรรเลงขลุ่ยเพียงออ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 2 รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย ใช้เวลา 3 ชั่วโมง เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนได้ง่ายขึ้น มีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. นักเรียนอ่านคำชี้แจง และคำแนะนำให้เข้าใจก่อนลงมือศึกษาชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย
2. นักเรียนทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้
3. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยใช้เวลา 10 นาที เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
4. นักเรียนศึกษาเนื้อหาแต่ละเรื่องในใบความรู้ให้เข้าใจก่อนทำใบงานในชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย ถ้านักเรียนทำใบงานไม่ได้ ให้กลับไปอ่านบทวนเนื้อหาอีกครั้ง หรือปรึกษาครูผู้สอน
5. เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจคำตอบได้จากเฉลยใบงาน และบันทึกผลคะแนนที่ได้ลงในแบบบันทึกคะแนน โดยครูคอยให้คำแนะนำและอธิบายเพิ่มเติม
6. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยใช้เวลา 10 นาที เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียน นักเรียนตรวจคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนด้วยตนเองแล้วบันทึกผลคะแนนที่ได้ลงในแบบบันทึกคะแนน ซึ่งนักเรียนต้องทำกิจกรรมให้ได้ร้อยละ 60 ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ให้ทบทวนเนื้อหา แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง หากผ่านเกณฑ์ให้ศึกษาชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย ชุดที่ 3 ต่อไป

เด็กๆ ศึกษาคำแนะนำ
การใช้ให้เข้าใจนะครับ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

- 1) ศ 2.1 ม.1/2 เปรียบเทียบเสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน
- 2) ศ 2.1 ม.1/9 ใช้และบำรุงรักษาเครื่องดนตรีอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบ

สาระการเรียนรู้

- ประเภทของเครื่องดนตรีไทย
- หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย
- การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge : K)

1. มีความเข้าใจและอธิบายลักษณะของเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภทได้
2. มีความเข้าใจและอธิบายหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภทได้
3. อธิบายวิธีการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยได้อย่างถูกต้อง

ด้านทักษะกระบวนการ (Process : P)

4. จำแนกประเภทเครื่องดนตรีไทยและยกตัวอย่างเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภทได้
5. จำแนกหน้าที่และลักษณะการใช้งานของเครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภทได้
6. ใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยได้อย่างระมัดระวัง

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude : A)

7. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
8. เห็นคุณค่าของดนตรีไทย ร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย
9. ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดที่ 2 รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลาในการทำ 10 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่ต้องการ
3. ตั้งใจทำแบบทดสอบด้วยความรอบคอบให้ครบทุกข้อ ตามความเข้าใจของตนเอง

1. เครื่องดนตรีไทย ประกอบด้วยประเภทใดบ้าง

ก. เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องตี	ข. เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเขย่า
ค. เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องสี	ง. เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า
2. ข้อใดไม่ใช่เครื่องดนตรีไทย

ก. ปี่ชวา	ข. ซอด้วง
ค. ไวโอลิน	ง. กระจับปี่
3. ข้อใดจัดเป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเดียวกันทั้งหมด

ก. ซึง พิณเปี๊ยะ จะเข้	ข. ซอด้วง สะล้อ แคน
ค. ปี่ใน ระนาดเอก ซออู้	ง. ฉิ่ง โปงลาง ขลุ่ยเพียงออ
4. เครื่องดนตรีในข้อใดไม่เข้าพวก

ก. ตะโพน	ข. ระนาดเอกเหล็ก
ค. กลองทัด	ง. โทน รำมะนา
5. เครื่องดนตรีใดเปรียบเสมือนเป็นทำนองหลักหรือทางหลัก

ก. ระนาดเอก	ข. ตะโพน
ค. ปี่ใน	ง. ฆ้องวงใหญ่
6. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะทั้งหมด

ก. จะเข้ กลองยาว โทน	ข. กรับเสภา ฉาบ ปี่ชวา
ค. ฉิ่ง รำมะนา ขลุ่ยเพียงออ	ง. กลองแขก โหม่ง ตะโพน

7. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ดำเนินการทำนองทั้งหมด

ก. ระนาดเอก ตะโพน ซออู้

ข. จะเข้ ฆ้องวงเล็ก ขลุ่ยเพียงออ

ค. ซอด้วง กลองทัด ระนาดทุ้ม

ง. กรับ โหม่ง ขลุ่ยเพียงออ

8. ข้อใดไม่ใช่จุดประสงค์หลักของการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

ก. ความสวยงามน่าใช้

ข. ทำให้สะดวกในการหยิบใช้

ค. ความเป็นระเบียบ

ง. ยืดอายุการใช้งานของเครื่องดนตรี

9. ข้อใดเป็นวิธีดูแลรักษาเครื่องสายที่มีคันชัก

ก. ซิลมน้ำยากันสนิมก่อนเก็บ

ข. แยกคันชัก ไปเก็บไว้อีกที่

ค. หย่อนสาย ก่อนนำไปแขวน

ง. ดึงสายให้ตึง ก่อนนำไปแขวน

10. เครื่องดนตรีข้อใดมีวิธีการใช้และดูแลรักษาแบบเดียวกันหมด

ก. ฆ้องวงใหญ่ ซอด้วง

ข. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม

ค. ระนาดเอก ระนาดเอกเหล็ก

ง. ซอด้วง ซิม

มาทดสอบความรู้
ก่อนเรียนกันหน่อยนะจ๊ะ

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทย

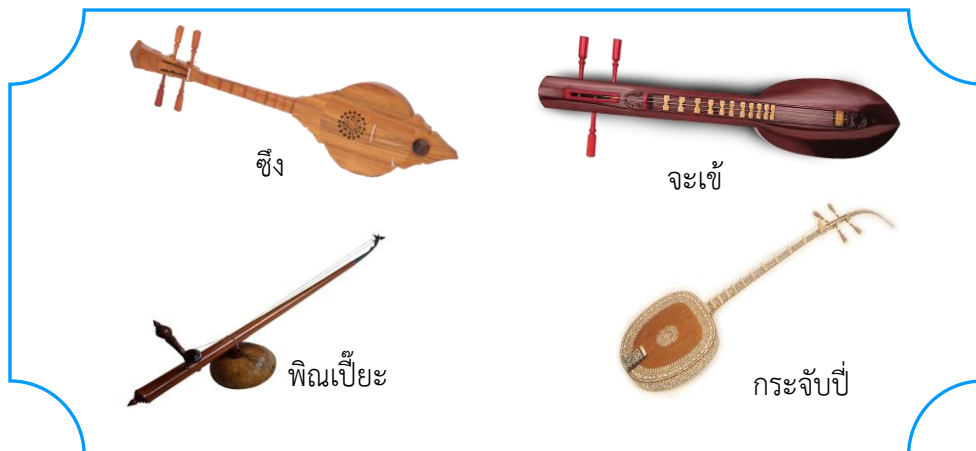
เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย สร้างขึ้นมาเพื่อความเหมาะสมกับคนไทย และความเป็นอยู่อย่างไทย สันนิษฐานว่ามีต้นกำเนิดมาจากการรับเอาวัฒนธรรมทางดนตรีของชาติต่างๆ เข้ามาผสมผสานกัน เช่น อินเดีย จีน ลาว พม่า มอญ เป็นต้น และมีความเชื่อว่าดนตรีไทยเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่นำเอาวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมนำมาเล่นกันในท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยแบ่งเครื่องดนตรีไทยออกเป็น 4 ประเภท โดยยึดหลักการทำให้เกิดเสียง และวิธีบรรเลง คือ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า

1. เครื่องดีด

เป็นเครื่องดนตรีประเภทที่มีสาย เกิดเสียงได้โดยการดีดด้วยมือข้างหนึ่งและมืออีกข้างหนึ่งกดสายตามเสียงที่ต้องการหรือใช้ไม้ดีดสาย ลักษณะของเครื่องดนตรีประเภทนี้ประกอบด้วยส่วนที่เป็นกระพุ้ง เรียกว่า “กะโหลก” สำหรับทำให้เสียงที่ติดดั่งกังวาน มีคันทวนลูกบิด สะพานหนูหรือนม เป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดเสียง เช่น ซึง จะเข้ พิณน้ำเต้า พิณเปี๊ยะ และกระจับปี่ เป็นต้น

ภาพที่ 1 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีด
(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

2. เครื่องสี

เป็นเครื่องดนตรีที่ดัดแปลงมาจากเครื่องดีด มีสาย และกะโหลกเสียงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ เช่นเดียวกับเครื่องดีด ทำให้เกิดเสียงโดยใช้คันชักสีที่สาย ซึ่งมีหลายประเภท เช่น ซอสามสาย ซออู้ ซอด้วง และสะล้อ เป็นต้น

ภาพที่ 2 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสี
(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

3. เครื่องตี

เป็นเครื่องดนตรีประเภทเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์รู้จักใช้แต่ก็ได้แก้ไขปรับปรุงให้วิวัฒนาการมาโดยลำดับ ทำให้เกิดเสียงได้โดยการตีหรือการเคาะ เครื่องตีเมื่อแบ่งตามวัตถุที่ทำ แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1) เครื่องตีทำด้วยไม้ ได้แก่ กราะ โกร่ง กรับคู่ กรับพวง กรับเสภา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม โปงลาง เป็นต้น

ภาพที่ 3 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องตีที่ทำด้วยไม้
(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

2) เครื่องตีทำด้วยโลหะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก มโหระทึก ข้องมอญ ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ข้องเดี่ยว ข้องคู่ ข้องราว ข้องราง เป็นต้น

ภาพที่ 4 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ
(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

3) เครื่องตีที่ขึงด้วยหนัง ได้แก่ กลองทัด กลองชาตรี กลองตะโพน กลองแขก กลองสะบัดไชย กลองมลายู กลองชนะ กลองยาว กลองสองหน้า รำมะนาลำตัด ตะโพนไทย ตะโพนมอญ โทนมโหรี ตะโไลด์โป๊ต เปิงมางคอก บัณเฑาะว์ เป็นต้น

ภาพที่ 5 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องตีที่ขึงด้วยหนัง
(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

4. เครื่องเป่า

เป็นเครื่องดนตรีประเภทที่ใช้ลมเป่าให้เกิดเสียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น มีแต่รูบังคับให้ลมที่เป่าหักมุมแล้วเกิดเป็นเสียง เรียกว่า " ขลุ่ย " ได้แก่ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยอู้ สังข์ เป็นต้น

ภาพที่ 6 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น

(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

2) เครื่องเป่าที่มีลิ้น ทำด้วยใบไม้ หรือไม้ไผ่ หรือโลหะ สำหรับเป่าลมเข้าไปในลิ้น แล้วลิ้นจะเกิดความเคลื่อนไหวทำให้เกิดเสียงขึ้น เรียกว่า " ลิ้นปี่ " และเรียกเครื่องดนตรีประเภทนี้ว่า " ปี่ " ได้แก่ ปี่นอก ปี่กลาง ปี่ใน ปี่ชวา ปี่มอญ ปี่อ้อ แคน เป็นต้น

ภาพที่ 7 เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องเป่าที่มีลิ้น

(ที่มา : <https://www.google.co.th>)

ใบงานที่ 1

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อเครื่องดนตรีไทยลงในแผนผังความคิดประเภทละ 4 ชนิด (10 คะแนน)

```

graph TD
    A[เครื่องดนตรีไทย] --> B(.....)
    A --> C(.....)
    A --> D(.....)
    A --> E(.....)
    B --> B1[1. ....  
2. ....  
3. ....  
4. ....]
    C --> C1[1. ....  
2. ....  
3. ....  
4. ....]
    D --> D1[1. ....  
2. ....  
3. ....  
4. ....]
    E --> E1[1. ....  
2. ....  
3. ....  
4. ....]
  
```

1.
2.
3.
4.

1.
2.
3.
4.

เครื่องดนตรีไทย

1.
2.
3.
4.

1.
2.
3.
4.

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดจะมีหน้าที่ในการบรรเลงที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของการสร้างเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น เช่น บางชิ้นมีเสียงสูง บางชิ้นมีเสียงต่ำ เป็นต้น ซึ่งแบ่งหน้าที่ตามลักษณะการใช้งานหรือหน้าที่การบรรเลงในวงดนตรีไทยได้เป็น 2 ประเภท คือ เครื่องดนตรีไทยที่ใช้กำกับจังหวะ และเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ดำเนินทำนอง

1. เครื่องดนตรีไทยที่ใช้กำกับจังหวะ

เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับบรรเลงประกอบจังหวะเพลง เสียงของเครื่องดนตรีประเภทนี้ ไม่สามารถไล่ระดับเสียงสูง-ต่ำได้ เพราะมีเสียงสูง-ต่ำ ไม่ถึง 7 เสียง เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ตะโพน กลอง ทัด กลองแขก โทน รำมะนา เป็นต้น ซึ่งแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกันไป

☆ ฉิ่ง ☆

ใช้ตีกำกับจังหวะของเพลง ให้ดำเนินไปโดยสม่ำเสมอ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงลักษณะการตีไปตามจังหวะและตามทำนองของเพลงนั้นๆ

☆ กรับ ☆

ใช้ตีกำกับจังหวะ โดยมุ่งตีเน้นจังหวะปิดหรือจังหวะตก เช่น ในจังหวะ “ฉิ่ง” “ฉับ” กรับจะตีเฉพาะที่ลงจังหวะ “ฉับ” เท่านั้น

★ กลองทัด ★

เป็นเครื่องดนตรีที่ประกอบ
อยู่ในวงปี่พาทย์ไม้แข็ง ใช้บรรเลง
เข้าคู่กับตะโพน พบเห็นได้
ในการแสดงประเพณี
โขน ลิเก เป็นต้น

★ โหม่ง ★

โหม่ง คือ ช้องคู่ เสียงต่างกัน
เสียงแหลมเรียกว่า "เสียงโหม่ง"
เสียงทุ้มเรียกว่า "เสียงหมุ่ง"
ใช้ตีกำกับจังหวะใหญ่
เช่นเดียวกับกรับ

★ ตะโพน ★

ใช้ตีกำกับจังหวะหน้าทับ โดย
ตีสอดสลับให้สัมพันธ์กลมกลืน
กับเสียงกลองทัด โดยทำ
หน้าที่ควบคุม
ความช้า-เร็ว
ของเพลง

★ โทน - รำมะนา ★

ใช้ตีกำกับจังหวะ ซึ่งทำหน้าที่
ควบคุมจังหวะหน้าทับ โดยตี
สอดสลับกันไปมาระหว่างโทน
กับรำมะนา

2. เครื่องดนตรีไทยที่ใช้ดำเนินทำนอง

เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับบรรเลงเป็นทำนองเพลง
ส่วนมากเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงสูง-ต่ำ เรียงลำดับกันมากกว่า
7 เสียง โดยแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องนำและเครื่อง
ตาม ซึ่งเป็นการแบ่งกลุ่มเครื่องดนตรีไทยให้มีหน้าที่เป็นฝ่ายนำ
และฝ่ายตามในการบรรเลงแบบ “ลูกล่อ” และ “ลูกขัด”

ลูกล่อ คือ เครื่องดนตรีที่เล่นโน้ตเพลงเหมือนกับพวกเครื่องนำ
ลูกขัด คือ เครื่องดนตรีที่เล่นโน้ตเพลงเหมือนพวกเครื่องตาม

เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่เป็น
เครื่องนำ จะมีเสียงแหลมและดัง

★ ระนาดเอก ★

ทำหน้าที่บรรเลงเป็นผู้นำวง
มีลีลาการบรรเลงและลูกเล่น
ต่างๆ โดยยึดทำนองหลักจาก
ฆ้องวงใหญ่

★ ฆ้องวงเล็ก ★

ทำหน้าที่สอดแทรกการ
บรรเลงให้น่าฟัง บรรเลงทำนอง
คล้ายระนาดเอก แต่ตีเก็บถี่กว่า
ระนาดเอก

★ ซอด้วง ★

ทำหน้าที่เป็นผู้นำวงและเป็น
หลักในการดำเนินทำนองอ้างอิง

★ จะเข้ ★

ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเข้า
กับวงตามเนื้อร้องหรือสอดแทรก
กับเครื่องดนตรีดำเนิน
ทำนองอื่น

★ ขลุ่ยหลีบ ★

ทำหน้าที่ดำเนินทำนองนำวง
หากร่วมบรรเลงกับขลุ่ยเพียงออ
จะมีช่วงที่หยอกล้อและขัดกันบ้าง
ให้ความไพเราะ
น่าฟังขึ้น

เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่เป็น
เครื่องตาม จะมีเสียงทุ้ม นุ่มนวล

☆ ระนาดทุ้ม ☆

ทำหน้าที่บรรเลงล้อหรือขัด
กับระนาดเอกแต่ยึดทำนองหลัก
จากฆ้องวงใหญ่เช่นกัน

☆ ฆ้องวงใหญ่ ☆

ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเป็น
หลักของเพลงในรูปแบบการ
ประสมวงต่างๆ โดยบรรเลงเป็น
ทำนองห่างๆ

☆ ซออู้ ☆

ทำหน้าที่ดำเนินทำนองแต่
อาจมีช่วงที่ล้อหรือขัดกับซอด้วง
ให้มีความไพเราะใน
การบรรเลง

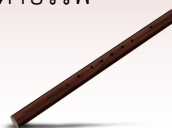
☆ ซลุ่ยเพียงออ ☆

ทำหน้าที่ดำเนินลีลาไปตาม
เนื้อเพลง หรือเชื่อมประสาน
เสียงการดำเนินทำนอง

☆ ซลุ่ยอู้ ☆

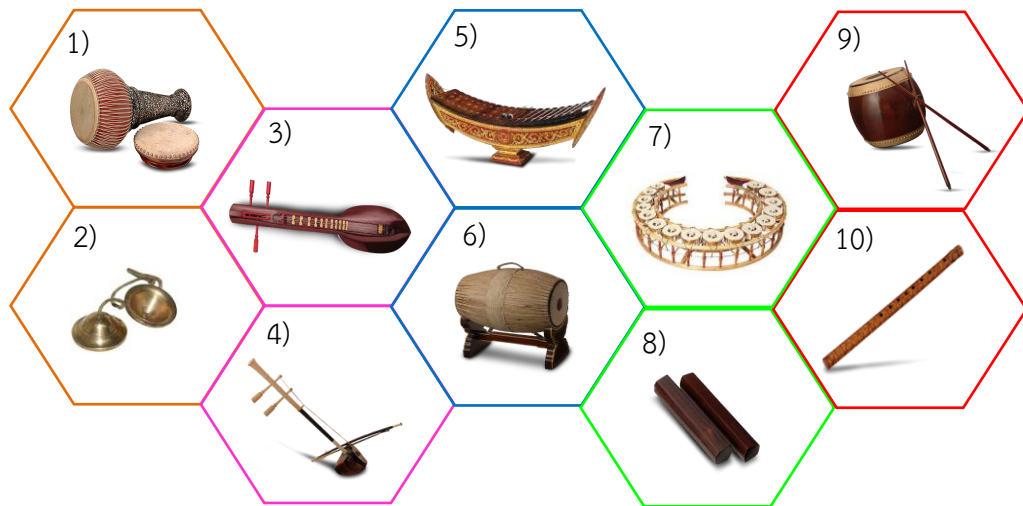
ทำหน้าที่ดำเนินทำนองคล้าย
ซลุ่ยเพียงออ ส่วนใหญ่ใช้ใน
วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ใบงานที่ 2

เรื่อง หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพเครื่องดนตรีไทย แล้วบอกรายละเอียดลงในตาราง (10 คะแนน)

ชื่อเครื่องดนตรีไทย	ลักษณะการใช้งานของเครื่องดนตรีไทย	
	ใช้กำกับจังหวะ	ใช้ดำเนินทำนอง
1).....		
2).....		
3).....		
4).....		
5).....		
6).....		
7).....		
8).....		
9).....		
10).....		

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

การดูแลรักษาเครื่องดนตรีให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้จะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการนำมาใช้ได้ทุกครั้ง และช่วยให้เครื่องดนตรีมีความคงทน รวมทั้งมีอายุการใช้งานที่นานขึ้น โดยหลักการดูแลรักษาเครื่องดนตรีของไทยที่สำคัญ มีดังนี้

1. การดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด เช่น จะเข้ กระจับปี่ ซึง และพิณต่างๆ เป็นต้น ก่อนนำมาใช้ทุกครั้งต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องดนตรีให้เรียบร้อย ปรับเสียง และตั้งระดับเสียงให้ถูกต้อง เมื่อเลิกใช้แล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ควรลดสายให้หย่อนพอประมาณ ต้องไม่ให้หย่อนเกินไป
- ◆ นำผ้าชุบน้ำพอหมาดๆ เช็ดถูบริเวณตัวเครื่องดนตรีนั้นๆ ให้สะอาด
- ◆ นำผ้ามาคลุมให้มิดชิดและวางในที่ที่เหมาะสม เช่น ในตู้ หรือในห้องเก็บ

เครื่องดนตรี

2. การดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี

 เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย และสะล้อ เป็นต้น เมื่อเลิกใช้แล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ควรผ่อนสายของซอทุกสายให้หย่อนพอประมาณ
- ◆ ปลดเลื่อนหมอนหรือหย่องซอขึ้นไว้บนขอบกระบอกจากหรือกะโหลกซอเพื่อป้องกันหน้าซอยุบตัวจากการกดทับของสาย
- ◆ เก็บคันชักเข้าที่ให้ส่วนที่มือจับด้านขวามือไปคล้องกับลูกบิด แล้วจัดระดับคันชักกับซอให้เข้าที่
- ◆ ไม่ควรพิงซอไว้ข้างฝาผนัง เพราะอาจลั่นจนเกิดความเสียหาย
- ◆ นำผ้าสาลีชุบน้ำพอหมาดๆ เช็ดส่วนต่างๆ ของซอให้สะอาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนกระบอกจากและกะโหลกซอ เพราะจะมีฝุ่นของยางสนติดสะสมอยู่
- ◆ นำเก็บเข้าถุงผ้าหรือกล่องที่มิดชิดแล้วนำไปวางในที่ที่เหมาะสม

3. การดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี

 เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีกำกับจังหวะ เช่น ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กรับ โหม่ง เป็นต้น เมื่อเลิกใช้แล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ทำความสะอาดด้วยการใช้ผ้าเช็ดถูเครื่องดนตรีนั้นๆ ให้สะอาด
- ◆ ไม่ควรให้เครื่องตีกำกับจังหวะที่เป็นโลหะถูกน้ำ เพราะจะทำให้เป็นสนิม
- ◆ เก็บวางหรือใส่ไว้ในกล่องเก็บเครื่องดนตรีให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนัง เช่น กลองทัด ตะโพนไทย ตะโพนมอญ กลองแขก กลองมลายู กลองสองหน้า กลองยาว กลองหาง โทน รำมะนา เป็นต้น เครื่องดนตรีลักษณะนี้มักจะนำหนังสัตว์มาขึ้นหน้าหุ้มกลอง ตรึงด้วยหมุดบางชนิด โยงด้วยสายที่ทำจากหนังสัตว์ สายหวาย เป็นต้น เมื่อเลิกใช้แล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ทำความสะอาดด้วยการใช้ผ้าเช็ดถูเครื่องดนตรีนั้นๆ ให้สะอาด
- ◆ ล้างหรือเช็ดทำความสะอาดหน้ากลองที่ติดจำกลองหรือข้าวบดสำหรับถ่วงหน้ากลองให้สะอาดเพราะข้าวบดถ่วงหรือจำกลองที่มีส่วนผสมของขี้เถ้า หากไม่ทำความสะอาดให้ดีแล้ว ความเค็มของขี้เถ้าจะกัดแผ่นหนังกลองให้เกิดความเสียหายได้

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีดำเนินทำนอง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ข้องมอญ โปงลาง เป็นต้น เมื่อเลิกใช้งานแล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ทำความสะอาดด้วยการใช้ผ้าเช็ดถูเครื่องดนตรีนั้นๆ ให้สะอาด
- ◆ ระนาดเอก และระนาดทุ้ม ให้ปลดเชือกจากตะขอแขวนทางด้านซ้าย 1 อัน เพราะส่วนนี้ต้องรับน้ำหนักผืนระนาดจึงต้องปลดเชือก เพื่อป้องกันเชือกขาด
- ◆ การเคลื่อนย้ายระนาด ควรยกขึ้นทั้งรางไม่ควรลากหรือดึง เพราะจะทำให้รางระนาดล้ม เกิดความเสียหายได้ และทำให้พื้นบริเวณที่ลากเป็นรอย
- ◆ ถ้าเป็นข้องวง ควรวางราบกับพื้น ไม่ควรวางตั้งหรือวางพิงไว้ข้างฝาผนัง เพราะอาจทำให้วงข้องล้มลงหรือหักลงได้
- ◆ ถ้าตะกั่วที่ติดใต้ผืนระนาดหลุด ควรใช้ไม้ขีดไฟเผาเพื่อให้ตะกั่วอ่อนตัว แล้วติดเข้าไว้ตามเดิม ห้ามใช้เทียนไขลง เพราะอาจทำให้น้ำตาเทียนหยดผสมกับตะกั่ว ทำให้ลื่นและติดไม่ได้
- ◆ ตั้งวางเครื่องดนตรีไว้อย่างเป็นระเบียบโดยมิให้ถูกแสงแดด เพื่อป้องกันมิให้ตะกั่วถ่วงเสียงละลายหรือส่วนประกอบที่เป็นไม้แตกหัก บิดเบี้ยว

4. การดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เช่น ปี่ใน ปี่นอก ปี่ชวา ปี่มอญ ปี่อ้อ แคน ขลุ่ย ชนิดต่างๆ เป็นต้น ลักษณะโดยทั่วไปของปี่มักจะทำด้วยไม้ แต่บางชนิดจะแทรกด้วย กำพวด ลั่นโลหะหรือลั่นใบตาล ก่อนนำมาใช้ควรตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องดนตรีให้เรียบร้อยเสียก่อน และปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้ถูกต้อง เมื่อเลิกใช้แล้วให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ◆ ควรทำความสะอาดที่ปากเป่าด้วยน้ำหรือแอลกอฮอล์ จากนั้นเช็ดด้วยผ้าแห้งที่สะอาดเพื่อป้องกันเชื้อโรค
- ◆ เช็ดลั่นปี่ในน้ำยาฆ่าเชื้อโรค เก็บกำพวดปี่ และลั่นปี่ไว้ในกรักปี่ให้เรียบร้อย
- ◆ ไม่ควรนำขลุ่ยหรือปี่ไปล้างน้ำทั้งเลา เพราะอาจทำให้เนื้อไม้ขยายตัวส่งผลต่อระบบเสียง
- ◆ ห้ามนำเลापี่ เลาขลุ่ย หรือตัวแคนไปตากแดด หรือตั้งไว้ในที่มีอุณหภูมิสูง เพราะจะทำให้เครื่องดนตรีปริแตก หรือโครงสร้างภายในเสียหาย ส่งผลกระทบต่อระบบเสียงของเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ
- ◆ ควรเก็บใส่ถุงให้มิดชิดเพื่อป้องกันฝุ่นหรือรอยเชือกแขวนไว้ให้เป็นระเบียบ

ใบงานที่ 3

เรื่อง การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ
ทำเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบ (10 คะแนน)

- ☐ 1. กนกพร นำผ้าหมาดๆ ทำความสะอาดจะเข้ แล้วนำผ้ามาคลุมให้มิดชิด
เหตุผล.....
- ☐ 2. พงษ์พิพัฒน์ จุดเทียนไขบนตะกั่วระนาด เมื่ออ่อนตัวจึงนำไปติดไว้ที่เดิม
เหตุผล.....
- ☐ 3. ชัยวัฒน์ ตั้งวางระนาดเอกในที่ที่มีอากาศโปร่ง แสงแดดส่องถึงเพื่อป้องกันเชื้อรา
เหตุผล.....
- ☐ 4. พงศภัค ใช้ผ้าเช็ดถูถึงและฉาบให้สะอาด แล้วนำไปเก็บในที่แห้งห่างไกลความชื้น
เหตุผล.....
- ☐ 5. มณีรัตน์ ลดสายซอด้วง พร้อมทั้งเอาหย่องออกทุกครั้งหลังจากบรรเลงเสร็จ
เหตุผล.....
- ☐ 6. พนรกร ทำความสะอาดเลาขลุ่ย ด้วยการนำไปแช่น้ำทุกครั้ง
เหตุผล.....
- ☐ 7. นภัสสร ทำความสะอาดรูปากเป่าขลุ่ยด้วยแอลกอฮอล์ แล้วเช็ดด้วยผ้าแห้งที่สะอาด
เหตุผล.....
- ☐ 8. ณัฐพล นำฆ้องวงเล็กไปเก็บโดยพิงไว้ข้างฝาผนังห้องดนตรี
เหตุผล.....
- ☐ 9. ชญานินท์ ใช้ผ้าเช็ดถูหน้ากลองโดยนำเอาจากกลองออกก่อน แล้วจึงนำไปเก็บให้เรียบร้อย
เหตุผล.....
- ☐ 10. มนัสนันท์ ปลดเชือกกระนาดออกทั้ง 2 ข้าง หลังจากเล่นเสร็จ
เหตุผล.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แบบทดสอบหลังเรียน
ชุดที่ 2 รู้เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลาในการทำ 10 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่ต้องการ
3. ตั้งใจทำแบบทดสอบด้วยความรอบคอบให้ครบทุกข้อ ตามความเข้าใจของตนเอง

1. ข้อใดไม่ใช่จุดประสงค์หลักของการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย
 - ก. ความสวยงามน่าใช้
 - ข. ทำให้สะดวกในการหยิบใช้
 - ค. ความเป็นระเบียบ
 - ง. ยืดอายุการใช้งานของเครื่องดนตรี
2. เครื่องดนตรีใดเปรียบเสมือนเป็นทำนองหลักหรือทางหลัก
 - ก. ระนาดเอก
 - ข. ตะโพน
 - ค. ปี่ใน
 - ง. ฆ้องวงใหญ่
3. เครื่องดนตรีข้อใดมีวิธีการใช้และดูแลรักษาแบบเดียวกันหมด
 - ก. ฆ้องวงใหญ่ ซอด้วง
 - ข. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม
 - ค. ระนาดเอก ระนาดเอกเหล็ก
 - ง. ซอด้วง ซิม
4. ข้อใดไม่ใช่เครื่องดนตรีไทย
 - ก. ปี่ชวา
 - ข. ซอด้วง
 - ค. ไวโอลิน
 - ง. กระจับปี่
5. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนองทั้งหมด
 - ก. ระนาดเอก ตะโพน ซออู้
 - ข. จะเข้ ฆ้องวงเล็ก ขลุ่ยเพียงออ
 - ค. ซอด้วง กลองทัด ระนาดทุ้ม
 - ง. กรับ โหม่ง ขลุ่ยเพียงออ
6. ข้อใดเป็นวิธีดูแลรักษาเครื่องสายที่มีคันชัก
 - ก. ซิลมน้ำยากันสนิมก่อนเก็บ
 - ข. แยกคันชัก ไปเก็บไว้อีกที่
 - ค. หย่อนสาย ก่อนนำไปแขวน
 - ง. ดึงสายให้ตึง ก่อนนำไปแขวน

7. เครื่องดนตรีในข้อใดไม่เข้าพวก

ก. ตะโพน

ค. กลองทัด

ข. ระนาดเอกเหล็ก

ง. โทน รำมะนา

8. เครื่องดนตรีไทย ประกอบด้วยประเภทใดบ้าง

ก. เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องตี

ค. เครื่องสาย เครื่องเป่า และเครื่องสี

ข. เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเขย่า

ง. เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า

9. ข้อใดจัดเป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเดียวกันทั้งหมด

ก. ซึง พิณเปี๊ยะ จะเข้

ค. ปี่ใน ระนาดเอก ซออู้

ข. ซอด้วง สะล้อ แคน

ง. ฉิ่ง โปงลาง ขลุ่ยเพียงออ

10. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กำกับจังหวะทั้งหมด

ก. จะเข้ กลองยาว โทน

ค. ฉิ่ง รำมะนา ขลุ่ยเพียงออ

ข. กรับเสภา ฉาบ ปี่ชวา

ง. กลองแขก โหม่ง ตะโพน

ไม่ยากเลยจ๊ะ หวังว่าคง
ทำได้ทุกคนนะจ๊ะ

บรรณานุกรม

กฤษกร เพชรนอก. 2554. **เครื่องดนตรีและวงดนตรีไทย ชุด สืบสานวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.

กิตติวัฒน์ พิชิตยศววัฒน์ และ สราวุธ สระมูล. 2558. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์.

ธนรัชต์ ศิริวัฒน์. **ดนตรีเพื่อการศึกษา**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site>. (วันที่ค้นข้อมูล : 13 มกราคม 2559).

ประทาน สุไมรยา. **เครื่องดนตรีไทย**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site>. (วันที่ค้นข้อมูล : 15 มกราคม 2559).

ปริญญ์ มิตรสุวรรณ และ ชาติชาย คงเทียน. 2552. **ดนตรี**. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ป้อม พรรณพร. **มาชวนให้รู้จัก จะได้รักเครื่องดนตรีไทย**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.classicthaisong.com/knowledge/2015-04-1-thai-instrument.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 มกราคม 2559).

ฝ่ายวิชาการ พิปี่ซี. 2552. **ดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ: พิปี่ซี.

วุทธิศักดิ์ โภชนกุล. **เครื่องดนตรีไทย**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/312085>. (วันที่ค้นข้อมูล : 17 มกราคม 2559).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์ และคณะ. 2554. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. 2551. **ดนตรี-นาฏศิลป์ ป.6. พิมพ์ครั้งที่ 7**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

กระดาษคำตอบ

ชุดการเรียนรู้ดนตรีไทย ชุดที่.....เรื่อง.....
 ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
 โรงเรียน.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ลงในช่องที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

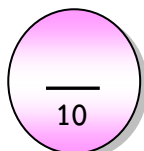
แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

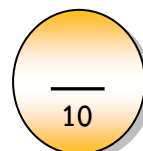
แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

คะแนนที่ได้

คะแนนที่ได้

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

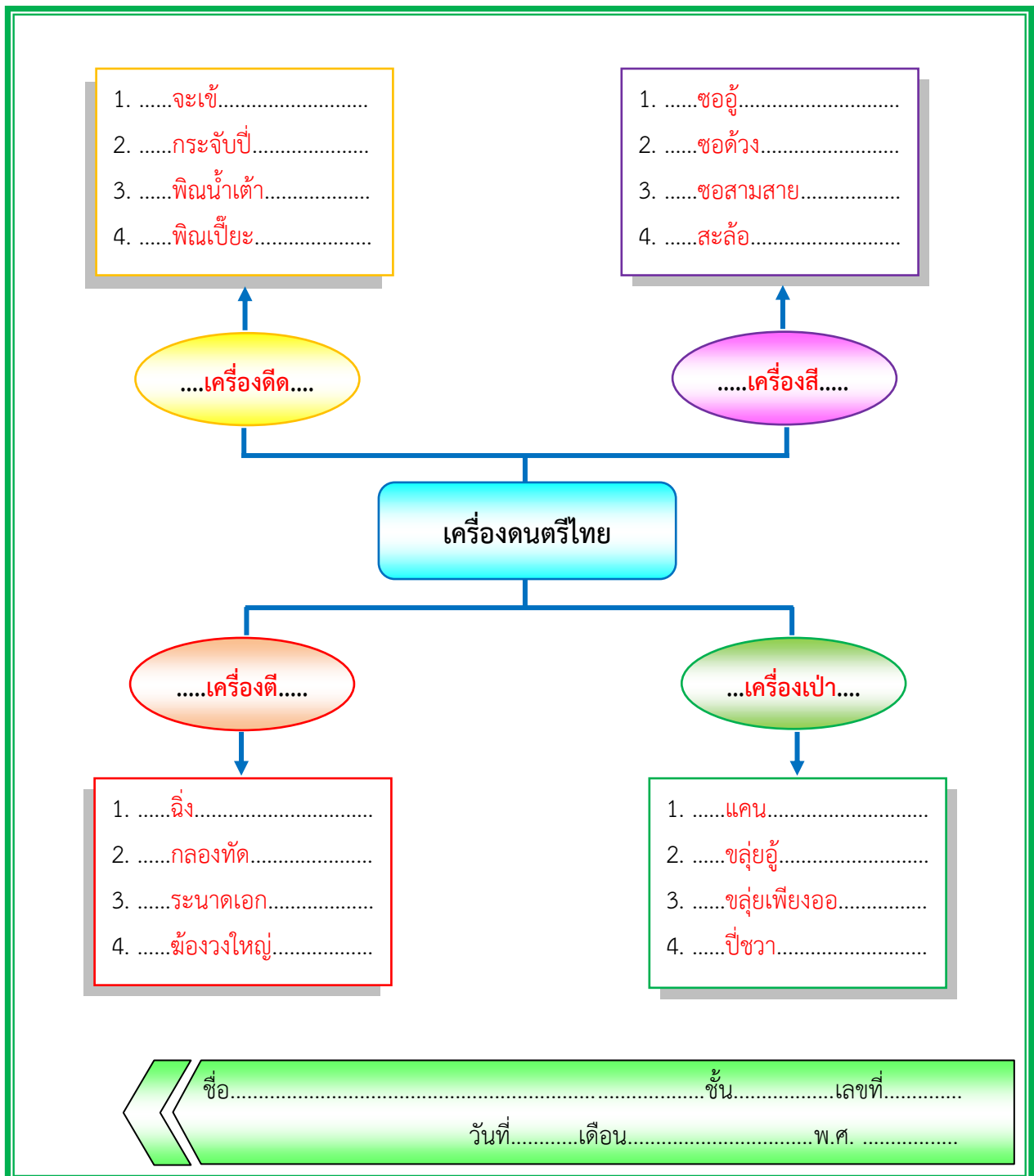
แบบทดสอบก่อนเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน	
ข้อ	เฉลย		ข้อ	เฉลย
1.	ง		1.	ก
2.	ค		2.	ง
3.	ก		3.	ข
4.	ข		4.	ค
5.	ง		5.	ข
6.	ง		6.	ค
7.	ข		7.	ข
8.	ก		8.	ง
9.	ค		9.	ก
10.	ข		10.	ง

เฉลยใบงานที่ 1

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อเครื่องดนตรีไทยลงในแผนผังความคิดประเภทละ 4 ชนิด (10 คะแนน)

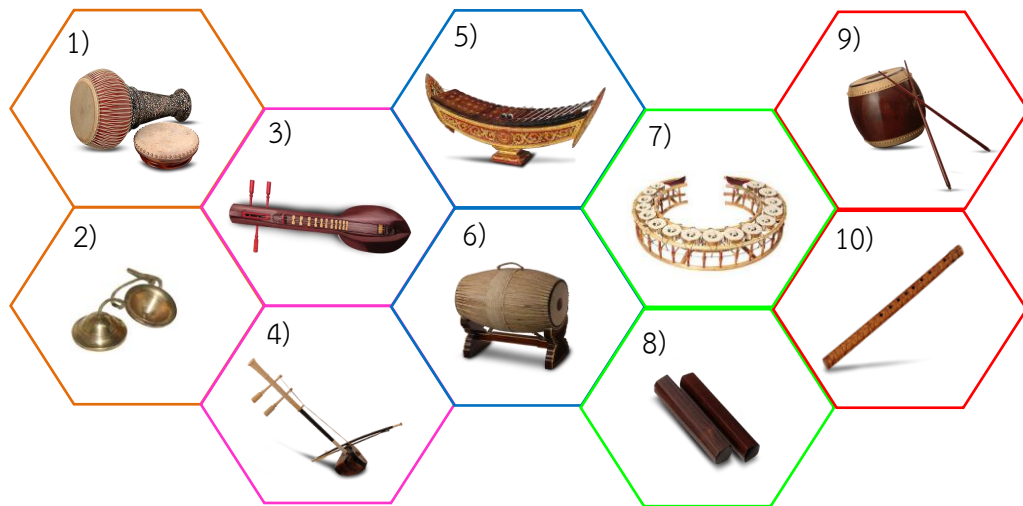
(ตัวอย่าง)

เฉลยใบงานที่ 2

เรื่อง หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพเครื่องดนตรีไทย แล้วบอกรายละเอียดลงในตาราง (10 คะแนน)

ชื่อเครื่องดนตรีไทย	ลักษณะการใช้งานของเครื่องดนตรีไทย	
	ใช้กำกับจังหวะ	ใช้ดำเนินทำนอง
1)..... โทน-รำมะนา.....	✓	
2)..... ฉิ่ง.....	✓	
3)..... จะเข้.....		✓
4)..... ซออู้.....		✓
5)..... ระนาดเอก.....		✓
6)..... ตะโพน.....	✓	
7)..... ข้องวงเล็ก.....		✓
8)..... กรับเสภา.....	✓	
9)..... กลองทัด.....	✓	
10)..... ขลุ่ยเพียงออ.....		✓

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

เฉลยใบงานที่ 3

เรื่อง การดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และทำเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบ (10 คะแนน)

- ☒ 1. กนกพร นำผ้าหมาดๆ ทำความสะอาดจะเข้ แล้วนำผ้ามาคลุมให้มิดชิด
เหตุผล...เป็นการทำความสะอาดจะเข้ที่ถูกต้องวิธี และนำผ้ามาคลุมเพื่อป้องกันฝุ่นละออง.....
- ☐ 2. พงษ์พิพัฒน์ จุดเทียนไซลอนตะกั่วระนาด เมื่ออ่อนตัวจึงนำไปติดไว้ที่เดิม
เหตุผล...ไม่ควรใช้เทียนไซลอนจะทำให้หน้าตาเทียนหยดผสมกับตะกั่วทำให้ลื่นและติดไม่ได้.....
- ☐ 3. ชัยวัฒน์ ตั้งวางระนาดเอกในที่ที่มีอากาศโปร่ง แสงแดดส่องถึงเพื่อป้องกันเชื้อรา
เหตุผล...ไม่ควรให้ถูกแสงแดดจะทำให้ตะกั่วถ่วงเสียงละลายหรือส่วนประกอบที่เป็นไม้แตกหัก.....
- ☒ 4. พงศภัก ใช้ผ้าเช็ดถุงฉิ่งและฉาบให้สะอาด แล้วนำไปเก็บในที่แห้งห่างไกลความชื้น
เหตุผล...เป็นการรักษาเครื่องดนตรีที่เป็นโลหะอย่างถูกต้องวิธี ถ้าใกล้ความชื้นจะทำให้เป็นสนิม.....
- ☒ 5. มณีรัตน์ ลดสายซอด้วง พร้อมทั้งเอาหย่องออกทุกครั้งหลังจากบรรเลงเสร็จ
เหตุผล...เป็นการดูแลรักษาซอด้วงที่ถูกต้องวิธี ซึ่งจะช่วยป้องกันการยุบตัวของหน้าซอ.....
- ☐ 6. พนธกร ทำความสะอาดเลาขลุ่ย ด้วยการนำไปแช่น้ำทุกครั้ง
เหตุผล...ไม่ควรนำเลาขลุ่ยไปแช่น้ำ เพราะจะทำให้เนื้อไม้ขยายตัวส่งผลต่อระบบเสียง.....
- ☒ 7. นภัสสร ทำความสะอาดรูปปากเป่าขลุ่ยด้วยแอลกอฮอล์ แล้วเช็ดด้วยผ้าแห้งที่สะอาด
เหตุผล...เป็นการทำความสะอาดรูปปากเป่าขลุ่ยที่ถูกต้องวิธี เพราะจะช่วยป้องกันเชื้อโรค.....
- ☐ 8. ญัฐพล นำฆ้องวงเล็กไปเก็บโดยพิงไว้ข้างฝาผนังห้องดนตรี
เหตุผล...ไม่ควรวางพิงไว้ข้างฝาผนังจะทำให้ฆ้องลั่นลงหรือหักลงได้แต่ควรวางราบกับพื้น.....
- ☒ 9. ชญานินท์ ใช้ผ้าเช็ดถุงหน้ากลองโดยนำเอาจากกลองออกก่อน แล้วจึงนำไปเก็บให้เรียบร้อย
เหตุผล...จากกลองมีส่วนผสมของขี้เถ้า ซึ่งความเค็มของขี้เถ้าจะกัดแผ่นหนังกลองให้เกิดความเสียหายได้ จึงต้องเอาจากกลองออกก่อนทำความสะอาด.....
- ☐ 10. มนัสนันท์ ปลดเชือกกระนาดออกทั้ง 2 ข้าง หลังจากเล่นเสร็จ
เหตุผล...จะทำให้กระนาดหล่นตกกระแทก และเกิดความเสียหายได้.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

แบบบันทึกคะแนนชุดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา
ชุดที่ 2 เรื่องเครื่องดนตรีไทย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน และเฉลยใบงาน
แล้วบันทึกคะแนนของตนเองลงในแบบบันทึกคะแนนต่อไปนี้

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1. แบบทดสอบก่อนเรียน	10	
2. ใบงานที่ 1	10	
3. ใบงานที่ 2	10	
4. ใบงานที่ 3	10	
5. แบบทดสอบหลังเรียน	10	
รวม	50	

สรุป

ผ่าน

ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60 ขึ้นไป (30 คะแนนขึ้นไป)

- **กรณีผ่านเกณฑ์** ให้ศึกษาชุดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาชุดต่อไปได้
- **กรณีไม่ผ่านเกณฑ์** ให้กลับไปอ่านบททบทวนบทเรียน แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง หากยังไม่ผ่านหรือมีข้อสงสัยให้นักเรียนยื่นชุดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา ไปศึกษานอกเวลาเรียน หรือปรึกษาครูผู้สอน

